

ПРОТОКОЛ

София, 17.05.2018 г.

от Обществено обсъждане

на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия

Днес, 17.05.2018 г. от 10:01 ч. в сградата на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) се проведе обществено обсъждане на Комисията в пълен състав, ръководено от председателя доц. д-р Иван Н. Иванов.

На общественото обсъждане присъстваха членовете на Комисията Светла Тодорова, Ремзи Осман, Александър Йорданов, Владко Владимиров, Георги Златев, Евгения Харитоновна, Пенка Трендафилова и главният секретар Росица Тоткова (без право на глас).

На общественото обсъждане присъстваха П. Младеновски – директор на дирекция „Електроенергетика и топлоенергетика“, М. Трифонов – началник на отдел „Цени и лицензии: електрически мрежи, търговия и пазари“ и експерти на КЕВР.

Чрез съобщение на интернет страницата на Комисията, съгласно протокол от закрито заседание № 79/11.05.2018 г., за участие в общественото обсъждане на проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия са поканени заинтересовани лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката - държавни органи, браншови организации, енергийни предприятия, клиенти и организации на потребители.

Докладът и проектът на нормативен акт са изготвени от работна група в състав: Пламен Младеновски, Елена Маринова, Милен Трифонов, Юлиан Стоянов, Радостина Методиева, Силвия Петрова, Радослав Райков.

С писмо на КЕВР с изх. № Е-13-00-9/11.05.2018 г. като заинтересовани лица са поканени „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД, „Национална електрическа компания“ ЕАД, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, „ЧЕЗ Разпределение България“ АД, „ЧЕЗ Електро България“ АД, „Електроразпределение Юг“ ЕАД, „ЕВН Електроснабдяване“ ЕАД, „Електроразпределение Север“ АД, „Енерго-Про Продажби“ АД, „Електроразпределение Златни пясъци“ АД, „ЕСП Златни пясъци“ ООД, Министерство на енергетиката, Омбудсман на Република България, Българска ветроенергийна асоциация, Българска фотоволтаична асоциация, Българска соларна асоциация, Асоциация на топлофикационните дружества, Асоциация на производителите на екологична енергия, Асоциация на търговците на електроенергия в България, Българска федерация на индустриалните

енергийни консуматори, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, Асоциация на индустриалния капитал в България, Българска търговско-промишлена палата, Българска стопанска камара, Българска браншова камара на енергетиците.

На общественото обсъждане присъстваха:

- г-н Станимир Генов – икономист в „ТЕЦ Марица Изток 2“ ЕАД;
- г-н Дамян Христов – ръководител отдел в НЕК ЕАД;
- г-жа Анета Иванова – заместник – финансов директор на ЕСО ЕАД;
- г-жа Зорница Генова – член на Управителния съвет на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД и „ЧЕЗ Електро България“ АД;
- г-н Гочо Чемширов – заместник-председател на СД на „Електроразпределение Юг“ ЕАД;
- г-жа Илина Стефанова – ръководител на отдел „Регулация“ в „ЕВН Електроснабдяване“ ЕАД;
- г-н Стефан Симеонов – упълномощен представител на „Електроразпределение Север“ АД и „Енерго-Про Продажби“ АД;
- г-на Стелиян Севастиянов – изпълнителен директор на „Електроразпределение Златни пясъци“ АД;
- г-жа Костадинка Тодорова – представител на Омбудсман на Република България;
- г-жа Габриела Тодорова – административен директор на Българска ветроенергийна асоциация;
- г-н Кремен Георгиев – председател на Асоциацията на топлофикационните дружества;
- г-н Мартин Георгиев – председател на УС на Асоциация на търговците на електроенергия в България;
- г-н Константин Делисивков – член на УС на Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори.

„ЕСП Златни пясъци“ ООД, Министерство на енергетиката, Българска фотоволтаична асоциация, Българска соларна асоциация, Асоциация на производителите на екологична енергия, Конфедерация на работодателите и индустриалците в България, Асоциация на индустриалния капитал в България, Българска търговско-промишлена палата, Българска стопанска камара и Българска браншова камара на енергетиците не изпращат свои представители.

На общественото обсъждане присъстваха:

- г-жа Мария Кръстева – представител на Асоциация „Свободен енергиен пазар“;
- г-н Георги Христов – представител на ДНЕС;
- г-н Огнян Винаров – представител на Граждански контрол и ДЕН;
- г-жа Теофана Григорова – представител на Асоциация „Хидроенергия“;
- г-жа Галина Тодорова – директор на дирекция „Правна“ в „Топлофикация София“ ЕАД;
- г-н Стефан Якимов – главен счетоводител в „Топлофикация София“ ЕАД;
- г-н Чавдар Янев – гражданин;
- г-н Венцислав Митовски – гражданин.

Общественото обсъждане се отразяваше от представители на средствата за масова информация.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Думата на участниците ще бъде давана в реда, в който прочетох всяко едно от дружествата, което е изпратило свои представители.

Станимир Генов – икономист в „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД:

Ще представим писмено становище.

Дамян Христов – ръководител отдел в НЕК ЕАД:

Само ще маркирам две наши предложения, които ще оформим в писмен вид и ще ги депозираме. Първото предложение е във връзка запазването на услугата „обществена доставка“. В проекта на новата наредба е запазен размерът от 3%. Нашето предложение е да се предвиди увеличение и да се отчете, че от 1 юли продажбите на обществения доставчик ще бъдат намалени с близо над 20%, тъй като преносното предприятие и електроразпределителните предприятия вече ще си закупуват електрическата енергия от свободния пазар. Второто ни предложение ще бъде към чл. 44, ал. 1. В действащата наредба е предвидена възможността предприятията да дават предложения за изменение на цената във връзка с промяна на някои ценообразуващи фактори. В проекта на новата наредба е ограничено това право и се свежда само до ценообразуващия фактор увеличение на цената на основно гориво. По този начин се нарушава връзката, логиката на образуване на цените от производител към обществен доставчик - краен снабдител - краен потребител. Затова нашето предложение е да се запази възможността общественият доставчик при промяна на ценови условия, фактори, които водят до увеличение на разходите да има възможност да се променят цените. Писмено ще бъде оформено и ще бъде депозирано.

А. Иванова – заместник – финансов директор на ЕСО ЕАД:

Запознахме се с публикувания на интернет страницата на Комисията проект на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1. Ще внесем подробно становище в законоустановения срок, но бихме искали да акцентираме върху следното. Проектът за изменение на наредбата предвижда операторите на електропреносната и електроразпределителната мрежи да купуват необходимите количества електрическа енергия за покриване на технологичните разходи от организирания борсов пазар. В същото време за оператора на електропреносната мрежа не е определен механизъм за извършване на корекции при значителни отклонения между постигнатата средно претеглена цена и тази, която е определена по новия Раздел Ша. В тази връзка считаме, че следва да бъдат предвидени текстове, които да регламентират механизъм за извършване на такава корекция и по-скоро реципрочни на тази, които са предвидени за операторите на електроразпределителните мрежи съгласно чл. 38, ал. 7 от проекта на наредба. На следващо място и в допълнение на това, което казаха колегите от НЕК ЕАД. С оглед на предвидените изменения в чл. 38, ал. 1 във връзка с чл. 44, ал. 1, отпада възможността на оператора да подава заявления преди изтичане на ценовия период при значителни отклонения на ценообразуващи елементи, които не е могло да бъдат предвидени. В тази връзка предлагаме този текст, който е записан в проекта на наредба да бъде допълнен – освен при промяна на разходите за гориво и при промяна на условно постоянните разходи на дружествата. Отпадането на тази възможност би довело до проблеми във финансовото състояние на дружеството. Подробното становище ще внесем в 14-дневния срок.

Зорница Генова – член на УС на „ЧЕЗ Разпределение България“ АД и „ЧЕЗ Електро България“ АД:

Запознахме се с проекта за изменение на Наредба № 1 както е публикуван на сайта на Комисията. Считаме, че той привежда в съответствие подзаконовата нормативна уредба с измененията в Закона за енергетиката. Подкрепяме проекта като законодателна инициатива с която се пристъпва към следващия етап на либерализацията, но имаме някои

коментари и забележки, както и отчитаме някои празноти и неточности в съществуващите текстове. Затова ще представим детайлно писмено становище с аргументи в законоустановения срок. Сега само бих искала да наблегна на няколко момента. По отношение на компонентата за дейността на крайния снабдител. Това е чл. 10, ал. 5. В текста на ал. 3 за компонентата е записано, че тя следва да покрива икономически обосноваваните разходи, възвръщаемостта, както и разходите за балансиране. Предложеният размер от 7% е недостатъчен за покриване на присъщите разходи за дейността на крайния снабдител и разходите за балансиране. Не считаме, че осигурява разумна икономически обоснована възвръщаемост. При сравнение на сега действащият процент (който е в максимален размер от 3% на компонентата) с предложени максимален размер от 7%, негативният ефект за дружеството, ако се приложи дори в максимален размер, за дружеството „ЧЕЗ Електро България“ АД би бил 2,3 млн. лв. За да съответства действащата пазарна цена на тази при действащите към момента ценообразуващи елементи и компонентата за дейността в размер на 3%, размерът на предложената компонента би следвало да бъде 7,7%. По отношение на методиката за определянето на прогнозната пазарна цена – чл. 37а, който е нов. Считаме, че следва да бъдат отчетени всички пазарни рискове, като например липсата на дългосрочни продукти на борсата, както и изобщо на количества поради вече продадени количества енергия, възможни спекулации от страна на пазарни участници. Считаме, че това следва да бъде взето предвид при определянето на прогнозната пазарна цена. По отношение на главата за изменение на цените. Това е чл. 38, ал. 3, т. 3. Предложението ни е да отпадне възможността за годишни корекции в резултат на изпълнени или отчетени инвестиции. Виждането ни е, че корекциите следва да се извършват за регулаторен период, тъй като за дружествата следва да бъде дадена възможност да изпълнят своите ангажименти в рамките на регулаторния период и в случай на някакво непредвидено забавяне да имат възможност да коригират поведението си без да бъдат санкционирани междувременно. Считаме, че предвидената корекция в чл.48, ал. 4 за прогнозни и отчетени инвестиции следва да бъде и в двете посоки – както тази корекция се прилага за изчислението на Z фактора. В ал. 5 на същия чл. 38 считаме, че трябва да има ясно определени срокове за разсрочване на корекциите: за инвестициите и за Z фактора. Предлагаме текстовете на ал. 5 и ал. 9 на чл. 38 да бъдат слети с оглед по-доброто систематизиране. В чл. 38, ал. 6 забелязваме, че е отпаднала дефиницията на Z фактора. Считаме, че такава следва да има, защото Z факторът следва да отразява разликата между прогнозни и реално отчетени разходи за енергия, включващи технологичните разходи и разходите за балансиране. Последен акцент в изказването ми е чл. 38, ал. 7. Ние предлагаме тази алинея да отпадне, тъй като считаме, че с определената изчислена постигната пазарна цена за дружеството няма да бъдат възстановени реално извършените разходи за закупуване на енергия. Освен непризнаването на пълния размер на технологичния разход и разходите за балансиране, дружеството ще бъде допълнително ощетен от непризнаването в пълен размер на реално отчетената покупна цена на енергия. Затова считаме, че ако тази алинея в сегашната редакция отпадне и бъде запазена възможността за корекция в края на ценовия период ще бъде икономически по-целесъобразно и справедливо. Детайлно писмено становище ще предоставим в законоустановения срок.

Гочо Чемширов - заместник-председател на СД на „Електроразпределение Юг“ ЕАД:

Ние ще представим писмено становище в определения срок. Само искам да маркирам две неща върху които ще акцентираме. Едното е относно изменението на цената по която общественият доставчик продава енергията на крайния снабдител, т.е. с изваждането на „задължение към обществото“ цената пада и се изкривява логиката на начисляване на добавки за cos φ. Логиката е била винаги общо стойността на цената на енергията. Сега стойността на цената на енергията става от две компоненти. Това ще бъде

едното, което ще представим. Другото е, че отново ще се опитаме да убедим Комисията, че със съществуващия чл. 8 се нарушава основен принцип на закона за непозволяване на кръстосано субсидиране между отделни дружества. Надявам се този път да успеем. Останалите ще ги представим писмено.

Илина Стефанова – ръководител „Регулация“ в „ЕВН Електроснабдяване“ ЕАД:

От страна на крайния снабдител приемане голяма част от предвидените в наредбата промени. Забелязваме новия начин по който ще се определят приходите на крайния снабдител и по-скоро начина по който ще се образува компонентата за лицензионна дейност. Споделяме виждането на Комисията, че начинът по който се образува вече трябва да се доближава до начина по който се ценообразува на свободния пазар. Обръщаме внимание, че тези 7%, които са ни дадени не са достатъчни. Вътрешното противоречие, което намираме в този текст е, че той предвижда, че в компонентата влизат обосновани разходи, възвръщаемост за дейността и разходи за балансиране. Сами по себе си всеки от тези разходи има своята роля и слагането на горна граница от 7% няма логика. Или се приема единният начин по който се ценообразува, т.е. дружеството доказва разходи и Комисията ги приема или отхвърля, или се слага някаква горна граница, която може да е процент, но това вече е друга логика на ценообразуване. Считаме, че по-скоро трябва да се водим по първия принцип като регулиране на дружеството на което законът вмениява разнообразни задължения, че ние трябва да докажем своите разходи, трябва да имаме възвръщаемост за своята дейност, да бъдат включени разходите за балансиране и това да бъде начин по който да се ценообразува за регулирания пазар към настоящия момент. Останалите бележки ще внесем писмено.

Стефан Симеонов – упълномощен представител на „Електроразпределение Север“ АД и „Енерго-Про Продажби“ АД:

В „Електроразпределение Север“ АД и „Енерго-Про Продажби“ АД се запознахме с проекта за изменение на наредбата за ценообразуване. Преди всичко бихме искали да благодарим на членовете на работната група и най-вече на Комисията за експедитивността с която желаят да приведат наредбата в съответствие с изменението на Закона за енергетиката. Въпреки това ние имаме някои забележки, които не се различават много от забележките и коментарите, които бяха изказани от другите електроразпределителни предприятия. Преди всичко ми прави впечатление новия §4 в който се приема проект за изменение и допълнение. Считаме, че подходът към крайните снабдители е малко по-рестриктивен по отношение на крайния снабдител, тъй като максималната добавка, която би могла да се приложи съгласно новия проект за наредба е по-лоша отколкото тази, която се прилага по сега действащата наредба. Подробен анализ ще представим в писменото си становище, което ще внесем в рамките на следващата седмица. Бихме искали да обърнем внимание, че в ал. 7 на чл. 38, където се предлага изменение по отношение на технологичен разход има една корекция, която е при значително изменение на пазарната цена от 5%. Считаме, че това също ще има негативен ефект върху електроразпределителните предприятия, които ако се комбинира заедно с по-високия процент на технологични разходи, който обикновено електроразпределителните предприятия отчитат, в сравнение с този, който влиза в ценообразуващите елементи, ще доведе до един значителен негативен ефект върху компаниите. Считаме, че това не би следвало да бъде допускано и ще приложим корекцията да не бъде с 5% отклонение, а корекцията да се прави максимално близо до пазарната цена. Относно писменото становище от името на „Електроразпределение Север“ АД. Ще бъде внесено е законоустановения срок, където ще има конкретни предложения за изменение и мотиви към тях.

Стелиян Севастиянов – изпълнителен директор на „Електроразпределение Златни пясъци“ АД:

Ще представим писмено становище.

Костадинка Тодорова – представител на Омбудсман на Република България:

Ще предоставим писмено становище, ако преценим за необходимо.

Габриела Тодорова – административен директор на Българска ветроенергийна асоциация:

Съвсем накратко ще посоча основния коментар на нашата асоциация, свързан с Раздел Ша, чл. 37. Това е методиката за определяне на прогнозна пазарна цена. Българската ветроенергийна асоциация счита, че би било подходящо да бъде въведена една компенсаторна компонента, а именно такава компенсация да се въведе за отклонения между прогнозираната пазарна цена и реалната пазарна цена. Това би следвало да се направи с цел да се гарантира доходността на вече съществуващите инвестиции. Подробно наше предложение и анализ ще предоставим в законоустановения срок.

Кремен Георгиев – председател на Асоциация на топлофикационните дружества:

Ще представим писмено становище.

Мартин Георгиев – председател на УС на Асоциация на търговците на електроенергия в България:

Ние също ще дадем детайлно писмено становище, но бих искал да акцентирам на няколко елемента, които са в Раздел Ша - методиката за определяне на прогнозна пазарна цена. Като търговци на електроенергия смятаме, че тази прогнозна пазарна цена ще има особено голяма важност за целия пазар, а не само директно за засегнатите участници, които са производителите, които ще получават добавка. Очакваме, че тази пазарна цена, която бъде определена от КЕВР ще се използва от целия пазар като референтна цена и това ще бъде като ориентир, който ще се използва от пазара за целия следващ регулаторен период. Това значително увеличава отговорността към определянето на тази цена, тъй като знаем, че близо 60% от потреблението в България закупува своята енергия от свободния пазар. Смятаме, че предложената методика е доста обща и в нея отсъства конкретиката, която ще е най-важна за определянето на цената. Смятаме, че трябва да бъде конкретно дефинирана формула, която показва тежести на участие на различни компоненти, кои точно регионални борси ще влизат и всяка от тях с каква тежест и коефициент е, тъй като знаем, че в България цените на нашата борса са между 10-15% по-ниски от цените на различни борси. Смятаме, че това нещо трябва да бъде предварително дефинирано и да бъде обсъдено с пазарните участници, за да могат да дадат своите становища. По отношение на възможността за корекция при отклонение над 30% от прогнозата. От гледна точка на търговците на електроенергия и участвайки на пазара, според нас този процент е доста голям. При по-малък процент би трябвало да се правят корекции. За пример ще дам, че на свободния пазар се работи с точност от 1-2% при определяне на цените, за да може да се види на търговете, които се произвеждат от различни производители, че разликата от най-високите и най-ниско предложените цени е в рамките на 1-2%. Затова смятаме, че и в този случай би трябвало да се приложи съизмерим процент. Последното нещо, което е малко извън обхвата на обсъждането. Бихме желали да призовем при възможност ценовите решения да се взимат минимум две седмици преди започване на регулаторния период, защото публикуването им в последния ден доста ограничава възможностите на пазарните участници да реагират по някакъв начин спрямо цените, които виждат.

Константин Делисивков - член на УС на Българска федерация на индустриалните енергийни консуматори:

БФИЕК също ще се възползва от възможността в 14-дневен срок да внесе детайлно писмено становище. За нас, както беше повдигнат въпросът за цените, знаете, че цените за регулирана и свободна част са много важна тема. Сега с методиката за определяне на прогнозна пазарна цена ние трябва да имаме предвидимост и яснота какви ще са ценовите нива. Знаете, че голяма част от нашите членовете предоговарят своите договори именно през месец юни. Количествата и търговете на платформата за двустранни договори са ограничени – няма много предлагане в момента за периода след 1 юли. Към това се прибавя и липсата на яснота относно коефициентите. Ние знаем, че сега и регулаторът е поставен в ситуация бързо да променя подзаконовата нормативна рамка, но бизнесът има нужда от предвидимост и ясен ценови сигнал, защото несъмнено в момента с промяната на регулираната цена за „задължение към обществото“ и свободната цена на електроенергията, която се търгува на свободен пазар и се определя там, са обвързани. В момента виждате, че в чл. 37б и 37в има поне осем цени, които ще се определят с коефициент за различните категории потребители и производители. Важно е ние да имаме яснота. Няколко коментара, които ще бъдат отразени в нашето становище. Хубаво е да са ясни коефициентите и какво е осредняването, тъй като в Раздел III на много места се говори за средна пазарна цена, базов товар на пазар „ден напред“, но средна през какво? Осредняването е средно аритметично, претеглено през някакви количества или коефициенти? Как ще се прави? Вие знаете, че ние планиране, също правим анализи и прогнози и за следващите периоди. Това е важна информация за потребителите.

Мария Кръстева – изпълнителен директор на Асоциация „Свободен енергиен пазар“:

Успяхме да се запознаем с проекта на решение. Ще представим подробно становище в срока, който е определен, но искам да подчертая две неща, които ни направиха основно впечатление. Едното е (подкрепяне колегите от АТЕБ), че смятаме, че 30% е доста сериозно отклонение и може да доведе до негативи на пазара за ВЕИ производителите. Цената се отразява на всички участници. Затова призоваваме да го преосмислите, ако е възможно. Другото нещо, което ни притеснява е чл. 10, ал. 5, в която се предвижда увеличение на абсолютната стойност на компонентата за дейността на крайните снабдители от 3% на 7%. Към момента събирането на такса „задължение към обществото“ се признава на крайните снабдители, което не се отразява на свободния пазар, т.е. търговците на електроенергия не получават никакви приходи от това нещо. С промените в Закона за енергетиката разходите ще бъдат увеличени за тях, тъй като ще трябва да предоставят банкови гаранции. Затова призоваваме, ако събирането на „задължение към обществото“ се признава на крайните снабдители, да има равнопоставеност и за търговците, които са на свободен пазар. Нямахме достатъчно време да направим пълни анализи, но простите ни сметки от 3%, което е компонентата към момента, до 7% показва едни отклонения от може би 50 стотинки на мегаватчас за крайните снабдители. Смятаме, че този процент е малко по-висок, малко по-завишен. Ако може работната група малко повече мотивировка на следващ етап да предостави за точни сметки, които са за увеличението специално на 7%.

Георги Христов – представител на ДНЕС:

Знаете, че ние имаме структури в цялата страна и преди такива обсъждания събираме информация и становища. Изградили сме си нашето становище на базата на тях и базата на това, че има едно основно правило при нас, когато обсъждаме формиране на цени и то е, че цената е концентриран израз на състоянието в даден сектор. Тя отразява управлението, състоянието, организацията и т.н. Ние категорично считаме, че тази наредба не отговаря на изискванията, които би трябвало тя да осигурява като условие за

ценообразуване в този сектор. На 20.02.2017 г. ние представихме подробно становище от 24 стр. по отношение на наредбата и нито едно от тези становища не намери израз в текста на наредбата. Поради тази причина ние сега няма да даваме писмено становище, защото вече сме го дали и то съответства на това, което се обсъжда тук. Аз ще изразя само няколко укорими неща в наредбите за ценообразуване поради които ние предлагаме наредбата да не се приема и да се организира съставянето на нова наредба с участието на всички заинтересовани страни в това отношение, особено от страна на потребителите. Всички, които произвеждат нещо, го произвеждат не за Господ, а за тези, които го потребяват. Тези които потребяват досега не са чувани в това отношение. За какво става въпрос? Първо, в наредбата пак съществува понятието *премии* за ВЕИ и за комбинирано производство. Категорично НЕ. Съществува понятието *преференциални цени*. Защо трябва да са преференциални? Категорично НЕ. Необходими приходи? Къде в света има понятие *необходими приходи*? Нека да ми кажете един случай. Има калкулация на разходите, добавя се една печалба и се получава цената. Няма! Тогава ще трябва да се изчисляват необходими приходи на всички, които консумират електроенергия – детски градини, училища, болници, хора и т.н. Няма необходими приходи! Невъзстановяеми разходи? Какво значи *невъзстановяеми разходи*? Тези невъзстановяеми разходи съществуват в нормативната уредба откакто се помним, някъде от 2002 г. Няма такава нужда! Който има нещо да си възстановява – да си намери начин да си го възстановява, да си е пресмятал, когато го е правил. Фонд „Сигурност на енергийната система“. Кой трябва да осигурява сигурността на енергийната система и защо трябва да се плаща от потребителите? Енергийната система е система, която включва инфраструктура и разни други неща и който е собственик трябва да се занимава с нейното поддържане и осигуряване на сигурността. Норма на възвръщаемост на капитала! Не знам колко пъти вече ние трябва да казваме, че нормата на възвръщаемост на капитала се използва тогава, когато се изчислява ликвидност на капиталовложение. Откъде накъде нормата на възвръщаемост ще бъде ценообразуващ елемент? Аз се чудя как така КЕВР се намесва в неща, които са чиста работа на дружествата. Никой не може да каже едно дружество с какъв капитал ще работи, как ще се организира неговата обръщаемост, ефективност и т.н. Това не може да бъде ценообразуващ фактор. Инвестиционната програма по години. Инвестициите в никакъв случай не са съставна част на цената. Когато бях управител на „Булгарстрой комплект“, когато започна голямо строителство в Съветския съюз, ми дадоха само една надценка и не ме питаха какви оборотни средства ще имам, какви инвестиции ще имам, за да направя пристанището, за да стигна чак до Владивосток. Инвестиционните разходи не са елемент на структурата на цената. Затова също е основание да се разглежда в нова наредба. Добавки към цените. Всеки един вижда във фактурата, че към цената се добавят десет добавки. От тях четири или пет са технологични, а останалите са волунтаристични. Както е казал Маркс, цената е форма на себестойността. Има си себестойност, има си цена. Никакви добавки не могат да съществуват, защото по този начин се дава възможност на тези, които продават нещо да злоупотребяват с това. Ние можем да дадем и сме Ви дали доказателства как с тези добавки се злоупотребява. Инфлацията. Тогава ще изчисляваме инфлация и за потребителите, след като и за производителите ще изчисляваме инфлация. За фактора Z изобщо не искам да коментирам. Задължение към обществото? В миналия период, само за една година, се присвоиха един милиард и четиристотин милиона лева. Къде са тези пари? Защо трябва да се пренасят, да затрудняват и натоварват бюджетите на хората, които вече изнемогват до краен предел? Вижте какво е на пазарите на базата на т. нар. ценообразуване. Вижте какво е в магазините. Кой може да си вземе домати за 6 лв.? Да не говоря за други неща. Затова никакво „задължение към обществото“. Кое е обществото, че към него да имам задължение? Кое е това общество, към което аз трябва да имам задължение? Последно. Ползени живот на активите. Този въпрос се определя и амортизационните отчисления се определят по точно определен начин, както в наредбата сте посочили, че КЕВР имала

право да се намесва в счетоводната отчетност на дружествата. Откъде-накъде? Има си правила за счетоводна отчетност и никой не може да ги променя. Нещо повече. В годините, особено след 2007 г., КЕВР се натовари със страшно много неприсъщи функции, които се пренесоха от Министерството на енергетиката и икономиката и т.н. Сега се опитват с още повече да Ви натоварват. Какво общо имате Вие с продажбата на ЧЕЗ? Нищо! В това предложение, което ние правим и сме внесли в КЕВР, има един изключително подробен анализ на сектора „Електроенергетика“ и на сектор „Топлоснабдяване“. Никаква реакция! Ние искаме да обсъдим, защото тази десетстъпална система в електроенергетиката трябва най-после да се обсъди нормално. Нормално ли е НЕК ЕАД да бъде бунище на всички, които имат определени преференциални цени и да се чуди как да оцелява, а в същото време ЕСО ЕАД от натурален балансър да се превърне в най-големия търговец на електроенергия? Откъде-накъде? Казали били от ЕС. Като казват от ЕС, да го правят щом са толкова умни. Ние категорично настояваме временно да се преустанови прилагането на тази наредба. Още повече ние сме категорично против това да има регулаторни периоди. Ще дам един пример. Преди няколко години КЕВР насила накара електроразпределителното предприятие в Североизточна България да даде заявка за ценообразуване, защото имало регулаторен период. Когато възникнат обективни нужди нещо да се променя – тогава ще се променя. Така ние непрекъснато стимулираме производители и търговци да дават предложения, защото имало регулаторен период, макар че няма основания да се дават предложения за увеличение. Настояваме да се разработи нова наредба за ценообразуване в електроенергетиката, която наистина да бъде нормален документ.

Огнян Винаров – представител на Граждански контрол и ДЕН:

Аз напълно подкрепям изказването на Георги Христов и същевременно поставям първия въпрос: заглавието са бъде *Регулиране и контрол*, защото този цял раздел за контрол не съществува в наредбата и трябва тези неща, които ще дадем в писмен вид и някои от тях сега ще маркирам, имате прекрасни юристи, да ги оформите юридически. Промяната на наредбата произлезе от едно изменение, тъй като евтината енергия от „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД и големите водни централи на НЕК ЕАД беше изкупена, изтъргувала или така разпределена, че за големите енергийни консуматори не остана нищо. За мен този закон, който Ви задължи да правите тези пермутации в тази наредба – с премиите, които да се плащат от Фонд „Енергийна сигурност“... В правилата и в закона за този фонд не е записано за такива премии. Те са за случаи като този през 2007 г., когато „Газпром“ ни спря природния газ от Русия и да купим от другаде този газ, т. е. разликата в цените да бъде осигурена от този енергиен фонд. Когато поставих в Народното събрание въпроса, че той няма да стигне, някой не седна ли да направи едно изчисление с тези премии, които трябва да се дадат като разлики? Не знам и Вие дали сте го направили заедно с ВЕИ-тата и другите на които ще им се дават и за когенерацията такива средства. Този фонд ще бъде изчерпан още първата година. Тогава прехвърлиха към него и тази такса, тази цена за „задължение към обществото“, която от Европейската комисия ни питаха, ще го изпратят това запитване, какво е това задължение. Ние гражданите сме samozадължили се към кои? Ние не сме ли обществото? Тук г-н Христов е абсолютно прав. Има такива недомислия, които са компрометиращи. Като говоря за контрол... Контролът трябва да произлиза и да бъде ежегоден, а не на три години за инвестициите. Тук до мен са ЕВН, които много коректно и добре си направиха инвестициите, но сега за ЧЕЗ специалната парламентарна комисия изискваше дали са си спазили инвестициите. Тук не го виждам в наредбата, може да греша, но е предвидено на три години да им проверяват инвестициите и после да ги санкционирате. Ежегодно ще проверяват инвестициите, защото винаги те залагат едни големи инвестиции. На тази база им предвиждате увеличение на цените. После не ги изпълняват, но цените си остават. Някой път да са намалили или да са върнали за надвезет приход пари на гражданите, на

малките и средните предприятия? Не, няма такъв случай. Другият въпрос за контрола е това, което Вие определете като преференциални цени... Сами да си установите контрол как се образува този микс. Да бъде казано в наредбата, че миксът образува... да кажем както го давате: 10% от ниската цена на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД, по 5% и до 10% участват „ТЕЦ Марица изток 2“ ЕАД и големите водни централи, до 30% участват ВЕИ-тата. Два пъти Ви писах, че този микс не се спазва. Това значи, че няма никакъв контрол и е едно благопожелание. Например от „ЧЕЗ Разпределение България“ АД на гърба на своите фактури са написали, че след като Вие сте им определили преференциална цена на база 10% цената на „АЕЦ Козлодуй“ ЕАД те са закупили 38%. Тяхната цена се различава от 0,5% до 1-2% от ВЕИ-тата – ветрогенератори и слънчевите. По този начин се получава една разлика, която остава в тяхна голяма печалба. Вие трябва и да контролирате. Затова тези неща ще ги представим и в писмен вид, но моля наредбата да бъде регулирана с *контрол* и ежегодни санкции за този контрол.

Теофана Григорова – Асоциация „Хидроенергия“:

От името на „Хидроенергия“ съвсем накратко ще представя основните направления, които за нас са притеснителни. Ще започна с това, че всъщност ние по същество не бихме могли да обсъждаме в момента наредбата, защото наистина липсват много компоненти и информация към компонентите, които ще участват в ценообразуването. Това е процес, който отчита влиянието на множество фактори и ние имаме необходимост от конкретика, за да можем да обсъждаме детайла. На следващо място – по отношение на чл. 37а и определянето на прогнозната пазарна цена. Тук се казва, че ще се вземат предвид форуърдните сделки на националната и на регионалните борси. Отново прекалено общи текстове. Ние нямаме представа кой регион имате предвид – за Балканите ли говорите, или за Европа въобще. С каква тежест ще бъдат вземани предвид цените на тези сделки? Липсата на конкретика е съществен проблем и ние наистина бихме искали да има повече прозрачност. На последно място ще се спра на чл. 40, който говори за възможността премиите да бъдат променяни от регулатора не по-често от веднъж на шест месеца при отклонение от 30 на сто от прогнозната и постигнатата пазарна цена. Процентът, който сте определили е категорично неприемлив и би бил фатален за жизнеспособността на дружествата в сектора. Много накратко един пример, защото ние сме правили много изчисления, които сме обсъждали включително и на срещи с Вас. Едно отклонение от 5 лв., което за нас категорично е съществено отклонение, ще се отрази на приходите с 3,5%. Вече може да сметнете 30% какво влияние наистина биха имали. Съвсем накратко това е нашата позиция. Ние в срок ще представим аргументи. Това е засега.

Галина Тодорова – директор на дирекция „Правна“ в „Топлофикация София“ ЕАД:

Ще представим писмено становище.

Чавдар Янев – гражданин:

По един стар документ преди няколко години на КЕВР формирането на микса е 5% от АЕЦ, 5% от държавните „Марици“. Всичко друго е от скъпия ток. То остава до задължително въвеждане на европейските закони в България за потребителите и за защита на личните данни. Ще входим всичко писмено в указания срок.

Венцислав Митовски – гражданин:

Вярно, че минаваме към нов етап на пазарна икономика, борса, но тук всички се оплакват. Едни искат инвестициите да не им ги проверяват всяка година и на следващата година да не ги санкционират. С разходите е същото: за следващия период се намаляват, ако са ги надвишили. Това не би трябвало да става. Не може пет години да ги чакаме, да

потънем и после какво става... Ние гарантираме на един монопол 7%, 8%, 9% норма на възвръщаемост, което е ненормално. При едни пазарни условия 4%, 5%, 6% е минимумът. Това е една социална дейност, която ние финансираме изкуствено. Казват, че с 3% щели да намалее приходите. Къде дават 9% норма на възвръщаемост? Къде дават 8%? КЕВР не може да направи контрол, какъвто трябва – нито на инвестиции, нито на разходи. Единственото нещо е което се прави по фактура и т.н. Сега дадоха на КЕВР някакви възможности да извършва дейност. Тия лицензии на тия разпределителни дружества, на тия крайни снабдители... Те продължават да не ги изпълняват. При крайните снабдители 80% са разходи за външни услуги. Кой работи? Каква е тази фирма? Фиктивна ли е? При разпределителните дружества продължава все едно нищо не е станало, не е имало одити-50 милиона, 60 милиона разходи за външни услуги. Те се източват. Това е доказано вече. Да не се оплакват. КЕВР би трябвало по тези точки да помисли за норма на възвръщаемост, която да е пазарна, защото сме в пазарни условия и за тези разходи за външни услуги – как се правят и защо са толкова големи.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Както винаги, в края на общественото обсъждане аз се обръщам към участниците в днешното заседание, както и към хората, които са дошли да чуят становища. Има ли още някой друг, който желае за съвсем кратко да вземе думата, защото имаме и второ обществено обсъждане? Не виждам. В такъв случай преди да закрия общественото обсъждане... Първо, благодаря на всички участници. Второ, повтарям, че в рамките на 14 дни може да бъдат представени писмени становища, по които работната група при изготвянето на окончателния доклад за решението ще вземе отношение по всяко едно от становищата. Това всъщност е повод да отбележа и кои са членовете на работната група: Пламен Младеновски, Елена Маринова, Милен Трифонов, Юлиан Стоянов, Радостина Методиева, Силвия Петрова и Радослав Райков. Обръщам се и към работната група. Има ли желание да вземете отношение по направените изказвания?

Пламен Младеновски:

Мога да се спра конкретно на всяко едно изказване, но предвид напредналото време само ще отбележа някои от нещата. Беше поставен въпрос, тук явно има неяснота сред участниците, за увеличението от 3% на 7%. Базата, върху която се изчислява, намалява с цената „задължение към обществото“. От 107,70 намалява на около 71-72 лв. Вътре в тези 7% са и разходите за балансиране, които са 2,20 до момента. Като цяло надбавката намалява. Относно изказванията на производителите. Разбирам, че в момента действително съществува някаква неяснота относно определянето на пазарната цена. Универсална формула за прогнозирането с конкретни тежести няма как да се напише, за съжаление. Г-н Мартин Георгиев много добре знае това. Той много добре знае и не знам защо го постави това като въпрос. Много добре знае, че редица фактори влияят. Толкова много фактори влияят върху пазарната цена и още повече за определянето на следващите петнадесет месеца, защото реално върху доклада започва да се работи три месеца преди ценовия период. Влияят редица политически събития, дори изказвания на политически лидери, намерения на регулаторни органи в съседни пазарни зони за някакви промени, т. нар. експортна такса влияе и т.н. Това са ред причини, които няма как да се разпишат във формула с конкретни тежести. Това, което той спомена за 1-2% отклонение за мен е много несериозно, тъй като прогнозата предполага определено отклонение. 1-2% е в рамките на статистическата грешка. Няма как да се прогнозира цената с такава точност. Относно компенсаторната компонента, която казаха, че би следвало да се предвиди в методиката. Наредбата и методиката изпълняват разпоредбите на Закона за енергетиката. Знаете, че такава компонента не е предвидена в закона. Вие изразихте становище при обсъждането на Закона за енергетиката. Народните представители не го приеха. Механизмът за компенсиране не случайно е премия, а не договори за разлики. Самата философия на

премиите изключва подобна компесаторна компонента. Относно заявеното от ЕСО ЕАД, че би следвало да се предвиди подобен компесаторен механизъм както при електроразпределителните дружества. Разбира се, че са прави. Би следвало да бъде предвиден, но за промяна по време на ценовия период на цените въз основа на изменение на условно-постоянните разходи е несериозно да се говори според мен, тъй като разходите, които не биха могли да се предвидят преди ценовия период са именно променливите разходи: разходите за газ, въглища. Относно изразеното становище от г-н Гочо Чемширов за реактивната енергия. Само да кажа, че ние не сме правили абсолютно никакви промени в тези членове. Няма да ги коментирам, тъй като те си останаха същите, които си действаха. Относно 5% в Z фактора. Те действат и в двете посоки и биха могли да са стимул за електроразпределителните дружества и един вид санкция. Обсъждали сме го с електроразпределителните дружества. Виждам, че съществува някакъв страх, но все пак признаването на пълните разходи води до една незаинтересованост при електроразпределителните дружества при покупката на енергия за технологични разходи, подаването на ценово независимо оферти, ако в наредбата е предвидено всичко да се компенсира. Смятам, че това ще доведе до огромни изкривявания на пазара, тъй като (сравнено със сегашните продажби на борсата) технологичните разходи като излязат там ще представляват сериозен процент. Смятам, че предвиденият механизъм е работещ и ще доведе до едно пазарно поведение на електроразпределителните дружества при закупуването на енергията за технологични разходи.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Обръщам се към колегите от Комисията. Г-н Ремзи Осман желае думата.

Ремзи Осман:

Всички текстове в един нормативен акт са важни, но един от текстовете привлече вниманието на различни предприятия и граждански организации: параграф 18 и измененията в чл. 38, създаването на нови алинеи и корекциите. Моята голяма молба е, тъй като имаше резерви включително и от ЕРП-тата и от гражданските сдружения, да направите един подробен анализ какви са ползите от това, което го имаме, за да не бъде само формално предложение. Ако остане в този вид, това наистина ще бъде много сериозен ангажимент, който Комисията ще трябва да изпълнява. Това все още е проект.

Доц. д-р Иван Н. Иванов:

Говорите за ал. 5.

Ремзи Осман:

Да. За ал. 5 и следващите, които са свързани не толкова с въпроси към гостите. Молбата ми е да се види те как го виждат. В този вид аз също имам резерви. Натискът върху Комисията ще бъде страхотен и вероятността да се произнесе субективно е много голям. Обръщам се и към гражданските организации, за да го вземат присърце и да видим как може да се изчисти този текст. В този вид няма да е приемлив. Казвам го като юрист.

След като установи, че няма други изказвания, доц. д-р Иван Н. Иванов благодари още веднъж на присъстващите и закри общественото обсъждане, като напомни за 14-дневния срок, в който могат да се представят в Комисията предложения по разглеждания проект на решение.

На 15.06.2018 г. от 10:00 ч. ще се проведе закритото заседание за приемане на решение относно проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 1 от 14.03.2017 г. за регулиране на цените на електрическата енергия.

Приложение:

1. Писмо на КЕВР с изх. № Е-13-00-9/11.05.2018 г. до заинтересованите лица по смисъла на чл. 14, ал. 2 от Закона за енергетиката относно провеждане на обществено обсъждане на 17.05.2018 г. от 10:00 часа.

ЧЛЕНОВЕ НА КЕВР:

.....
(С. Годорова)

.....
(Р. Осман)

.....
(А. Йорданов)

.....
(В. Владимиров)

.....
(Г. Златев)

.....
(Е. Харитонова)

.....
(П. Трендафилова)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ДОЦ. Д-Р ИВАН Н.ИВАНОВ

ГЛАВЕН СЕКРЕТАР:

Р. ТОТКОВА

Протоколирал:

(Н. Косев - главен експерт)